

PRAKTISCH

Brialmontroute

Antwerpen - Wijnegem - Wommelgem
Borsbeek - Mortsel - Edegem**4 | Fort 4 Mortsel**

Het Belgische leger was tot 2000 actief in het fort van Mortsel. Daarom bleef het uitzonderlijk goed bewaard. Slechts een deel van de gracht werd gedempt. Fort 4 vormt vandaag een belangrijke groenzone voor Mortsel. De stad stelt het domein open voor sport, recreatie en culturele activiteiten.

5 | Fort 5 Edegem

Fort 5 moest zorgen voor de verdediging van de baan Mechelen-Antwerpen. Na 1906 werd het gedeeltelijk versterkt met beton. Het is het enige fort waar tijdens de Eerste Wereldoorlog mensen werden gefusilleerd. Fort 5 vormt samen met Hof Ter Linden één groot groengebied van bijna 90 ha.

6 | Fort 6 Wilrijk

Fort 6 onderging heel wat wijzigingen maar de resterende gebouwen behielden hun majestueuze uitstraling. Het fort beschikt over een officierenpaviljoen en bevat fraai metselwerk. Het domein herbergt een deel van de campus 'Drie Eiken' van de Universiteit Antwerpen en de topsportschool.

7 | Fort 7 Wilrijk

Duits fortcommandant Wilhelm Metzger kreeg eind 1944 het bevel om fort 7 op te blazen maar liet de munitie in de gracht gooien om Wilrijk te sparen. Zo bleef het fort uitzonderlijk gaaf bewaard. Fort 7 is vandaag een natuurreservaat met een enorme verscheidenheid aan planten, dieren en paddenstoelen.

8 | Fort 8 Hoboken

Dit is een van de gaafste forten omdat het nooit met beton werd versterkt of gemoderniseerd. Bijna alle gebouwen bleven bewaard. Het fort maakt nu deel uit van de grote groenzones in Hoboken. Het domein omvat sportvelden en er vinden ook tentoonstellingen en optredens plaats.

9 | Brilschans Berchem

De Brilschans in Berchem is samen met de schans Jeugdherberg, het enige restant van de vestinggracht van de Grote Omwalling. De rest verdween met de aanleg van ring rond Antwerpen. Het evolueerde tot een stadspark (12 ha) met wandel- en fietspaden.

10 | Voormalig Militair Hospitaal

Op de site waar eind negentiende eeuw het Militair Hospitaal verrees, stond ooit 'Fortje 4 van Berchem'. Het maakte deel uit van de voorloper van de Brialmontgordel. Vandaag vormt 't Groen Kwartier een aangenaam, autovrij woonpark (8 ha) in de stad. In de voormalige kapel opende Sergio Herman restaurant The Jane.

Fort 3

Fort 5

Startplaatsen

- > **ingang Nachtegalenpark**, Gerard Le Grellelaan, 2020 Antwerpen
- > **Fort 3**, Verlengde Schanslaan, 2150 Borsbeek (ingang fort Boechoutsesteenweg)

Bewegwijzering

De route is bewegwijzerd met witte zeshoekige bordjes met bruin opschrift.

Lengte

Basistraject: 44 km
Verkorting 1 oostelijke lus: 25 km
Verkorting 2 westelijke lus: 25 km
Variante: 46 km

Traject

Het reliëf is vlak. Ongeveer 45% van de lus is autovrij.

Stippel zelf je trip uit op fietsroutes.provincieantwerpen.be of laat je inspireren door een van de vele suggestielussen op het routeplatform.

Ontdek je een probleem tijdens je fietstocht? Is een bordje verdwenen, beschreven of beschadigd? Vul het meldingsformulier op www.routedokter.be in.

Colofon

Foto's: beeldenbank Toerisme Provincie Antwerpen, Daniël Rys, Mie De Backer, Vilda, provincie Antwerpen

Verantwoordelijk uitgever: Toerisme Provincie Antwerpen,
Koningin Elisabethlei 16, 2018 Antwerpen

D/2018/0408/14

www.provincieantwerpen.be

Van 'Nationaal Reduit' tot Brialmontroute

Na de onafhankelijkheid in 1830 kreeg België een strikte neutraliteit opgelegd. Omdat ons land geen echte natuurlijke verdediging had, koos men voor een 'Nationaal Reduit'. Bij een vijandelijke inval zou het leger zich in Antwerpen terugtrekken en weerstand bieden tot onze bondgenoten te hulp schoten.

Dit defensieconcept voorzag in de Grote Omwalling en een reeks forten rond Antwerpen, naar het ontwerp van kapitein Henri Alexis Brialmont. In vijf jaar (1859-1864) bouwden men acht, quasi identieke bakstenen forten tussen Wijnegem en Hoboken. Zowel economisch als militair bleken de forten snel voorbijgestreefd. In 1965 verdween de omwalling bijna helemaal voor de aanleg van de ring rond Antwerpen. De forten zelf bleven - op dat van Wijnegem na - mooi bewaard. Vandaag wandel, fiets of sport je er in een groene omgeving. Er vinden vaak culturele evenementen plaats. De donkere, vochtige ruimtes vormen een populaire overwinteringsplek voor vleermuizen. De hoofdlus verbindt acht forten en de Brilschans. De variante loopt langs het voormalige Militair Hospitaal in Berchem.

Meer details over de forten in en rond Antwerpen op www.fortengordels.be.

1 Fort 1 Wijnegem

Fort 1 is het enige Brialmontfort dat volledig verdwenen is. Het werd in 1959 opgeblazen om de Turnhoutsebaan recht te trekken. In 1993 verrees op de zuidelijke helft van de fortvlakte het Wijnegem Shopping Center. Het noordelijke deel kreeg een herbestemming als bosgebied.

2 Fort Wommelgem

Fort 2 bleef tot in 1975 in handen van het Ministerie van Defensie. Het fungeerde na de Tweede Wereldoorlog als kazerne en werkplaats voor militaire voertuigen. Het parkgebied is toegankelijk onder begeleiding. De gebouwen huisvesten enkele lokale verenigingen en musea.

3 Fort 3 Borsbeek

Dit is het eerste fort dat Brialmont bouwde. Bijzonder zijn de galerij met schietgaten en kanopeningen langs de buitenzijde en de torentjes naast de toegang tot het reduit (defensieve kazerne). Het grootste deel is nu groengebied, met o.a. wandelpaden, een speeltuin en een speelbos.

LEGENDE

	Kathedraal		Museum		Fietsverhuur		Hotel
	Kerk		Recreatiedomein		Fietspunt		Gevaarlijke oversteek
	Fort		Attractie		Fietsinrijpunt		Station
	Kasteel		Drinkwaterfontein		Infokantoor		
	Begijnhof		Brouwerij		Natuurgebied		
	Windmolen		Automaat		Bootocht		

 Brialmontroute
 fietsroute verkorting en verlenging
 fietsknooppunt

Met dank aan Transports Provincie Antwerpen ©2013
 Naalst of aangepast onder gelijk welke vorm te verspreiden
 Kaartontwerp: TRIN&Eke Fruetsis
www.toerisme-provincieantwerpen.be [Voor verbeteringen en suggesties op de routes en de bewaarting zie www.toerisme.be]